

**ÁRSSKÝRSLA
HÆSTARÉTTAR ÍSLANDS
2020**

Inngangur

Hér getur að líta ársskýrslu Hæstaréttar Íslands. Í henni er að finna upplýsingar um starfsemi réttarins á árinu 2020. Eins og undanfarin ár er skýrslan einungis birt á heimasíðu réttarins.

Frá því að Hæstiréttur var stofnaður árið 1920 og til ársloka 2017 gegndi hann tvíþættu hlutverki, var annars vegar áfrýjunardómstóll og hins vegar fordæmisgefandi dómstóll. Hinn 1. janúar 2018 tóku gildi ný lög um dómstóla nr. 50/2016. Samkvæmt þeim var dómstólaskipan landsins breytt og stofnað nýtt millidómstig, Landsréttur, sem tók við því hlutverki Hæstaréttar að vera áfrýjunardómstóll. Hlutverk Hæstaréttar verður því í framtíð að vera fordæmisgefandi dómstóll.

22. janúar 2021

Þorsteinn A. Jónsson
skrifstofustjóri
Hæstaréttar Íslands

Ný mál árið 2020

Ný dómstólaskipan tók gildi 1. janúar 2018 og samkvæmt breytingum á réttarfarslögjöf sem öðlaðist gildi sama dag er meginreglan sú að ekki er unnt að kæra eða áfrýja málum til Hæstaréttar nema að fengnu leyfi réttarins. Í undantekningartilvikum er þó unnt að kæra úrskurði Landsréttar til Hæstaréttar án leyfis.

Beiðnir um áfrýjunar- eða kæruleyfi árið 2020

Á árinu 2020 bárust 139 beiðnir um kær- eða áfrýjunarleyfi og skiptast beiðnirnar þannig eftir því hvort beðið var um áfrýjunarleyfi vegna einkamáls, sakamáls eða kæruleyfi. Til samanburður eru tölur frá árunum 2018-2019.

	2018	2019	2020
Áfrýjunarleyfi - einkamál	33	99	85
Áfrýjunarleyfi - sakamál	14	34	27
Kæruleyfi	22	29	27
Alls	69	162	139

Hér fyrir neðan er yfirlit yfir afgreiðslur á beiðnum um áfrýjunar- og kæruleyfi.

Áfrýjunarleyfi – einkamál – afgreiddar beiðnir

Áfrýjunarleyfi - einkamál	2018	2019	2020
Frá fyrra ári		4	8
Fjöldi beiðna til afgreiðslu	33	99	93
Samþykkt	12	36	23
Hafnað	17	59	57
Fellt niður	0	0	0
Óafgreitt 1. janúar	4	8	13 mál í vinnslu

Áfrýjunarleyfi – sakamál – afgreiddar beiðnir

Áfrýjunarleyfi - sakamál	2018	2019	2020
Frá fyrra ári		0	1
Fjöldi beiðna til afgreiðslu	14	33	28
Samþykkt	1	1	7
Hafnað	13	32	18
Fellt niður	0	0	0
Óafgreitt 1. janúar	0	1	3 mál í vinnslu

Kæruleyfi – afgreiddar beiðnir

Kæruleyfi	2018	2019	2020
Frá fyrra ári		4	4
Fjöldi beiðna til afgreiðslu	22	29	31
Samþykkt	2	4	3
Hafnað	13	25	21
Fellt niður	3	0	0
Óafgreitt 1. janúar	4	4	7 mál í vinnslu

Á árinu 2020 voru því 152 beiðnir um áfrýjunar- og kæruleyfi til meðferðar. Af þeim voru 129 afgreiddar á árinu og 23 voru óafgreiddar um áramót. Af þeim voru 33 samþykktar eða 21,7%. Alls voru 23 beiðnir óafgreiddar í árslok 2020.

Ný mál árið 2020

Hér fyrir neðan er yfirlit yfir fjölda skráðra mála á árinu 2020. Málunum er skipt upp í áfrýjuð einkamál, áfrýjuð sakamál, kærð einkamál og kærð sakamál. Til samanburðar eru tölur frá árunum 2018-2019.

	2018	2019	2020
Áfrýjuð einkamál	12	36	23
Áfrýjuð sakamál	5	3	8
Kærð einkamál	16	16	10
Kærð sakamál	5	3	0
	38	58	41

Hér að framan kemur fram að 7 beiðnir um áfrýjun sakamáls hafi verið samþykktar, en hér segir að 8 sakamál hafi verið skráð. Eitt málanna er mál þar sem beiðni um endurupptöku hefur verið samþykkt af endurupptökunefnd.

Dómar á árinu 2020

Á árinu 2020 voru kveðnir upp 38 dómar. Um síðustu áramót voru 20 mál frá fyrri árum óafgreidd. Dómum er skipt upp eftir því hvort um sé að ræða áfrýjuð einkamál, áfrýjuð sakamál, kærð einkamál eða kærð sakamál.

	2018	2019	2020
Áfrýjuð einkamál	0	27	27
Áfrýjuð sakamál	1	2	4
Kærð einkamál	12	18	7
Kærð sakamál	5	3	0
	18	50	38

Hæstiréttur 100 ára

Hæstiréttur var stofnaður með lögum nr. 22/1919 um hæstarétt. Rétturinn tók til starfa í ársbyrjun 1920, en fyrsta þinghald hans var haldið 16. febrúar 1920 og hefur sá dagur síðan verið talinn afmælisdagur Hæstaréttar.

Á árinu 2020 varð Hæstiréttur 100 ára. Af því tilefni hélt rétturinn hátíðarráðstefnu 16. febrúar 2020 í Þjóðleikhúsinu þar sem um 400 manns var boðið. Meðal gesta voru fulltrúar frá Hæstaréttum Norðurlanda.

Hátíðarræður fluttu Markús Sigurbjörnsson fyrrverandi hæstaréttardómari sem hann nefndi: Hæstiréttur í aldarspegli og Mads Bryde Andersen prófessor við lagadeild Háskólans í Kaupmannahöfn sem hann nefndi: Domstolsaktivisme i og uden for Nordisk ret. Auk þeirra fluttu stutt ávörp Þorgeir Örlygsson forseti Hæstaréttar, Guðni Th. Jóhannesson forseti Íslands, Katrín Jakobsdóttir forsætisráðherra, Steingrímur J. Sigfússon forseti Alþingis, Toril Marie Øie forseti Hæstaréttar Noregs og Áslaug Arna Sigurbjörnsdóttir dómsmálaráðherra. Á milli ávarpa voru tónlistaratriði frá Schola cantorum. Fundarstjóri var Guðrún Erlendsdóttir fyrrverandi hæstaréttardómari. Í lok hátíðardagskrár var boðið upp á léttar veitingar. Um kvöldið bauð Hæstiréttur starfsmönnum réttarins ásamt mökum og nokkrum gestum til kvöldverðar.

Upptökur af öllum ræðum og ávörpum er að finna á heimasíðu Hæstaréttar.

Á árinu 2020 var gefið út ritgerðasafn þar sem eru greinar um ákveðin svið lögfræðinnar og þá fyrst og fremst á réttarsviðum þar sem Hæstiréttur hefur haft áhrif á mótun og þróun réttareglna. Á þessu ári verður gefið út rit um sögu Hæstaréttar í 100 ár og var Arnþór Gunnarsson sagnfræðingur ráðinn til að rita hana.

Dómarar

Frá stofnun Hæstaréttar hafa 54 einstaklingar verið skipaðir í embætti hæstaréttardómara. Þar af voru 4 skipaðir árið 2020. Á árunum 2010 – 2019 voru 7 dómarar skipaðir. Á árunum 2000 – 2009 voru 6 dómarar skipaðir í embætti, 16 dómarar á árunum 1980-1999, 10 dómarar á árunum 1960-1979, en einungis hlutu 11 dómarar skipun á þeim 40 árum sem liðu frá stofnun réttarins árið 1920 til ársins 1959. Helgast þessi fjölgun á skipunum hæstaréttardómara meðal annars af því að reglur um fjölda hæstaréttardómara hafa breyst í gegnum tíðina. Þegar Hæstiréttur Íslands var stofnaður skyldi dómstjóri og fjórir meðdómendur skipa dóminn. Mátti þá eigi setja dóm með færri dómendum en fimm. Dómurum við Hæstarétt var fækkað í þrjá með lögum nr. 37/1924. Með lögum nr. 111/1935 var dómurum aftur fjölgað í 5, en þeir skyldu þó aðeins vera 3, þangað til fé yrði veitt í fjárlögum til fjölgunar dómurum. Komst það til framkvæmda árið 1945. Dómurum var fjölgað með lögum nr. 42/1973 í 6, en 5 dómarar skyldu þá skipa dóm. Þó var heimilt að 3 dómarar dæmdu í málum við tiltekin skilyrði. Með lögum nr. 24/1979 var dómurum fjölgað í 7 og með lögum nr. 67/1982 var dómurum fjölgað í 8. Með lögum nr. 39/1994 var dómurum síðan fjölgað í 9. Með lögum nr. 12/2011 var dómurum fjölgað tímabundið í 12. Frá 1. mars 2014 voru dómararnir aftur orðnir 9. Með lögum nr. 37/2015 var dómurum fjölgað tímabundið í 10. Með lögum nr. 50/2016 var dómurum fækkað í 7 án þess þó að raska stöðu þeirra sem þegar höfðu verið skipaðir eða settir. Á árinu 2020 höfðu eftirtaldir dómarar fasta skipun í embætti hæstaréttardómara:

Ása Ólafsdóttir (frá 23.11.2020)

Benedikt Bogason hæstaréttardómari

Björg Thorarensen (frá 23.11.2020)

Greta Baldursdóttir hæstaréttardómari (til 31.08.2020)

Helgi I. Jónsson hæstaréttardómari (til 30.04.2020)

Ingveldur Einarsdóttir hæstaréttardómari

Karl Axelsson hæstaréttardómari (í leyfi frá 01.09.2020 – 31.12.2020)

Ólafur Börkur Þorvaldsson hæstaréttardómari

Sigurður Tómas Magnússon (frá 18.05.2020)

Þorgeir Örlygsson hæstaréttardómari (til 31.08.2020)

Á árinu 2016 var Þorgeir Örlygsson kjörinn forseti Hæstaréttar til fimm ára frá 1. janúar 2017 og Helgi I. Jónsson varaforseti. Þar sem Helgi lét af störfum 30. apríl 2020 var Benedikt Bogason kjörinn varaforseti Hæstaréttar frá 27. maí 2020 til 31. desember 2021. Þorgeir lét af störfum 31. ágúst 2020 og var Benedikt Bogason kjörinn forseti Hæstaréttar frá 1. september 2020 til 31. desember 2021 og Ingveldur Einarsdóttir varaforseti sama tímabil.

Aðrir starfsmenn Hæstaréttar

Á árinu 2020 störfuðu alls 12 aðrir starfsmenn hjá Hæstarétti Íslands.

Aníta Gísladóttir ritari (frá 1. september 2020)
Björn Hólm Magnússon dómvörður (hlutastörf í júlí og ágúst 2020)
Hilda Valdemarsdóttir aðstoðarmaður hæstaréttardómara
Kristín Ísleifsdóttir ritari (til 30. september 2020)
Kristján Ólason dómvörður
Margrét Helga Kristínar Stefánsdóttir aðstoðarmaður hæstaréttardómara (frá 1. september 2020)
Peter Dalmay aðstoðarmaður hæstaréttardómara (frá 1. febrúar 2020 til 17. september 2020 og frá 17. desember 2020)
Snædís Björt Agnarsdóttir aðstoðarmaður hæstaréttardómara (til 20. maí 2020)
Sonja Hafdís Pálsdóttir ritari (frá 1. júní til 31. ágúst 2020)
Sólveig Bjarnadóttir bókasafns- og upplýsingafræðingur
Tinna Björk Kristinsdóttir aðstoðarmaður hæstaréttardómara (til 31. janúar 2020)
Þorsteinn A. Jónsson skrifstofustjóri

Varadómarar

Eftirtaldir varadómarar voru kallaðir til starfa á árinu 2020:

Árni Kolbeinsson fyrrverandi hæstaréttardómari
Ásgeir Magnússon dómstjóri
Eggert Óskarsson fyrrverandi héraðsdómari
Eiríkur Tómasson fyrrverandi hæstaréttardómari
Garðar Gíslason fyrrverandi hæstaréttardómari
Gunnlaugur Claessen fyrrverandi hæstaréttardómari
Haraldur Henrysson fyrrverandi hæstaréttardómari
Helgi Ingólfur Jónsson fyrrverandi hæstaréttardómari
Hjördís Hákonardóttir fyrrverandi hæstaréttardómari
Hólmfríður Grímsdóttir héraðsdómari
Ingibjörg K. Benediktsdóttir fyrrverandi hæstaréttardómari
Ingibjörg Þorsteinsdóttir héraðsdómari
Kristrún Kristinsdóttir héraðsdómari
Sigríður Ingvarsdóttir fyrrverandi héraðsdómari
Þorgeir Örlygsson fyrrverandi hæstaréttardómari
Þórunn Guðmundsdóttir lögmaður
Viðar Már Matthíasson fyrrverandi hæstaréttardómari

Heimasíða Hæstaréttar

Dómar Hæstaréttar hafa verið aðgengilegir almenningi á heimasíðu réttarins frá janúar 1999. Í upphafi árs 2004 voru síðan gerðar breytingar á heimasíðunni með það að markmiði að auðvelda og einfalda aðgengið enn frekar. Á heimasíðunni eru auk dóma réttarins upplýsingar um afgreiðslu á málskotsbeiðnum, dagskrá réttarins, skráð mál og fréttir sem tengjast starfsemi réttarins. Þá eru þar ýmsar almennar upplýsingar er varða starfsemi réttarins.

Hinn 11. júlí 2016 opnaði Hæstiréttur Íslands nýja vefsíðu sem var fyrsta heildstæða endurskoðun heimasíðunnar frá því að hún var tekin í notkun árið 1999. Markmiðið með nýjum vef var að auðvelda og einfalda aðgengið enn frekar. Auk breytinga á útliti og aðgengi var leit á vefsíðunni bætt og ítarlegri upplýsingar skráðar um hvert mál. Þá er heimasíðan orðin skjalanleg og nýtist því í snjalltækjum.

Á meðal nýjunga er svokölluð vöktun. Lögmenn og aðrir sem vilja fylgjast með málum eða dagskrá réttarins geta sett viðkomandi mál, eitt eða fleiri, í vöktun. Vöktunin felur í sér að tölvupóstur berst á skráð netfang þegar breytingar verða á stöðu mála, t.d. þegar mál er sett á dagskrá, breyting verður á málflutningsdegi, mál er tekið af dagskrá eða mál fær uppkvaðningardag. Einu sinni á sólarhring eru þessar breytingar uppfærðar og tölvupóstur sendur. Dagskrárupplýsingar einstakra mála er einnig hægt að bæta við eða færa inn í dagatöl. Málflytjendum er hægt að fletta upp í fellilista inni á dagskráarsvæðinu eftir völdum tímabilum.

Dómasafn Hæstaréttar

Samkvæmt 2. mgr. 20. gr. laga nr. 50/2016 um dómstóla skulu dómar Hæstaréttar gefnir út, en um tilhögun útgáfunnar fer eftir ákvörðun Hæstaréttar að höfðu samráði við dómstólasýsluna. Dómasafn Hæstaréttar var gefið út á prenti frá því rétturinn tók til starfa árið 1920 og til ársins 2006. Vegna kostnaðar og fárra áskrifenda eru ekki líkur á að dómar réttarins verði aftur gefnir út í prentuðu formi. Eins og fram hefur komið eru dómar Hæstaréttar frá 1. janúar 1999 einnig birtir á vefsíðu réttarins.

Bæklingur Hæstaréttar

Gefinn er út á vegum Hæstaréttar litprentaður bæklingur, þar sem stiklað er á stóru í sögu réttarins, starfsemi hans reifuð og dómhúsið við Arnarhól kynnt. Bæklingurinn er gefinn út á íslensku og ensku og er fánlegur endurgjaldslaust á skrifstofu Hæstaréttar.

Ársskýrsla Hæstaréttar

Á vegum Hæstaréttar voru á árunum 1999 – 2004 gefnar út prentaðar ársskýrslur, en þar er að finna upplýsingar um starfsemi réttarins fyrir hvert ár. Þessar ársskýrslur er einnig að finna á heimasíðu réttarins. Frá árinu 2005 hefur ársskýrslan ekki verið gefin út í prentuðu formi heldur einungis birt á heimasíðu réttarins.

Réttur til að flytja mál fyrir Hæstarétti

Samkvæmt 1. mgr. 10. gr. a í lögum um lögmennt nr. 77/1998, sbr. 60. gr. laga nr. 117/2016, öðlast menn rétt til að flytja mál fyrir Hæstarétti með því að hafa haft réttindi til að flytja mál fyrir Landsrétti í þrjú ár og að hafa flutt 15 mál fyrir Landsrétti, þar af a.m.k. 10 einkamál.

Fyrir gildistöku framangreindra lagabreytinga skyldi sá sem öðlast vildi réttindi til að vera hæstaréttarlögmaður m.a. sýna fram á það með prófraun, sem fólst í munnlegum flutningi fjögurra mála, sem flutt voru í Hæstarétti fyrir fimm eða sjö dómurum, þar af a.m.k. tveggja einkamála, að hann væri hæfur til að öðlast réttindin. Þetta fyrirkomulag öðlaðist gildi 1. nóvember 2004 og gildi til 31. desember 2017.

Gestakomur

Í venjulegu árferði koma fjölmargir gestir í heimsókn í húsnæði Hæstaréttar til að hlusta á málflutning, vera viðstaddir dómshöfnun, skoða húsnæði réttarins eða koma í heimsókn í skipulögðum hópum og fá leiðsögn þar sem húsnæði réttarins er sýnt og sagt frá starfsemi réttarins. Á árinu 2020 voru þessir gestir einungis 315 sem eru um 1.000 færri en venjulega. Hér eru ekki taldir málflytjendur eða aðrir sem eiga erindi við afgreiðslu réttarins eða starfsmenn.

Tilnefningar

Á hverju ári tilnefnir eða skipar Hæstiréttur Íslands í stjórnir, ráð og nefndir á grundvelli laga. Eftirfarandi er yfirlit yfir tilnefningar og skipanir réttarins á árinu 2020.

10. janúar 2020

Endurupptökunefnd ad hoc,

Björn Jóhannesson lögmaður, nefndarmaður

17. janúar 2020

Dómnefnd samkvæmt 1. mgr. 11. gr. laga um dómstóla nr. 50/2016 – ad hoc.

Reimar Pétursson lögmaður, nefndarmaður

17. janúar 2020

Dómnefnd samkvæmt 1. mgr. 11. gr. laga um dómstóla nr. 50/2016 – ad hoc.

Kjartan Bjarni Björgvinsson héraðsdómari

12. febrúar 2020

Úrskurðarnefnd lögmanna.

Nefndarmaður:

Valborg Snævarr lögmaður

Varamaður:

Grímur Sigurðsson lögmaður

19. febrúar 2020

Dómnefnd samkvæmt 1. mgr. 11. gr. laga um dómstóla nr. 50/2016 - formaður.

Aðalheiður Jóhannsdóttir prófessor eða
Eiríkur Tómasson fyrirverandi hæstaréttardómari

3. mars 2020

Kærunefnd jafnréttismála – formaður ad hoc.

Björn Jóhannesson lögmaður

11. mars 2020

Kærunefnd jafnréttismála.

Aðalmenn:

Arnaldur Hjartarson héraðsdómari, formaður

Björn L. Bergsson skrifstofustjóri, varaformaður

Pórey S. Þórðardóttir lögmaður

Varamenn:

Grímur Sigurðsson lögmaður

Guðrún Björg Birgisdóttir lögmaður

Arnar Þór Jónsson héraðsdómari

27. maí 2020

Stjórn Dómstólasýslunnar.

Aðalmaður:

Sigurður Tómas Magnússon hæstaréttardómari

Varamaður:

Ingveldur Einarsdóttir hæstaréttardómari

9. júní 2020

Matsnefnd samkvæmt lögum um lax- og silungsveiði nr. 61/2006.

Arnbjörg Sigurðardóttir settur héraðsdómari eða

Guðjón Ármannsson lögmaður

16. júní 2020

Dómnefnd samkvæmt 1. mgr. 11. gr. laga um dómstóla nr. 50/2016 – formaður ad hoc.

Kjartan Bjarni Björgvinsson héraðsdómari

3. september 2020

Úrskurðarnefnd lögmannna- ad hoc.

Lilja Jónasdóttir lögmaður

14. október 2020

Dómnefnd samkvæmt 1. mgr. 11. gr. laga um dómstóla nr. 50/2016 – ad hoc.

Helgi Ingólfur Jónsson fyrirverandi hæstaréttardómari, formaður.

26. nóvember 2020

Endurupptökudómur.

Ingveldur Einarsdóttir hæstaréttardómari og
Karl Axelsson hæstaréttardómari
tilnefnd sem aðal- og varamaður í endurupptökudóm

11. desember og 21. desember 2020

**Matsnefnd til að meta hæfi umsækjenda um embætti nefndarmanna í
úrskurðarnefnd velferðarmála.**

Margrét Vala Kristjánsdóttir dósent
Trausti Fannar Valsson dósent

Almennar upplýsingar

Samkvæmt 10. gr. dansk-íslensku sambandslaganna nr. 39/1918 skyldi Hæstiréttur Danmerkur hafa á hendi æðsta dómssvald í íslenskum málum, þar til Ísland kynni að ákveða að stofna æðsta dómstól í landinu sjálfu. Þessi heimild var notuð umsvifalaust og var Hæstiréttur Íslands stofnaður með lögum nr. 22/1919 um hæstarétt. Samhliða því að dómssvald Hæstaréttar Danmerkur var afnumið var Landsyfirrétturinn, sem settur hafði verið á stofn árið 1800, lagður niður. Hæstiréttur Íslands tók til starfa í ársbyrjun 1920 en fyrsta þinghald hans var haldið 16. febrúar 1920 og hefur sá dagur síðan verið talinn afmælisdagur Hæstaréttar.

Um Hæstarétt gilda lög nr. 50/2016 um dómstóla. Samkvæmt 1. gr. þeirra laga er Hæstiréttur Íslands æðsti dómstóll landsins og hefur aðsetur í Reykjavík. Dómsþing skulu haldin í Reykjavík nema sérstök ástæða sé til annars.

Málum verður skotið til Hæstaréttar með tvenns konar hætti: Annars vegar með áfrýjun máls og hins vegar með kæru. Með áfrýjun er átt við það, að lokaúrlausn Landsréttar, í undantekningartilvikum héraðsdóms, sé skotið til Hæstaréttar til endurskoðunar. Máli verður ekki áfrýjað til Hæstaréttar nema að fengnu leyfi réttarins.

Með kæru er almennt átt við það, að úrlausn Landsréttar, sem ekki bindur enda á mál að efni til og yfirleitt er í formi úrskurðar eða ákvörðunar, sé skotið til Hæstaréttar. Í sumum tilvikum verður þó endanlegum úrlausnum Landsréttar skotið til Hæstaréttar með kæru, en ekki með áfrýjun, einkum úrlausnum sem varða gildi svokallaðra fullnustugerða sýslumanna, t.d. aðfarargerða og nauðungarsölu. Úrlausnir Landsréttar verða aðeins kærðar til Hæstaréttar að fengnu kæruleyfi réttarins nema í undantekningartilvikum.

Samkvæmt ákvörðun forseta Hæstaréttar taka fimm dómarmenn hverju sinni þátt í meðferð máls fyrir Hæstarétti. Í sérlega mikilvægum málum getur forseti ákveðið að sjö dómarmenn skipi dóm. Áfrýjuð mál eru almennt flutt munnlega fyrir Hæstarétti. Meðferð kærumála er mjög frábrugðin meðferð áfrýjaðra mála. Felast frávikin aðallega í því að málsmeðferð er yfirleitt skrifleg og gengur mun skjótar fyrir sig en meðferð áfrýjaðra mála.

Dómar Hæstaréttar eru endanlegir og verður þeim ekki skotið til annars dómstóls. Mál sem dæmt hefur verið í Hæstarétti verður því aðeins endurskoðað, að Endurupptökunefnd ákveði að það skuli endurupptekið og tekið til meðferðar að nýju. Heimildum til endurupptöku mála er almennt skorinn nokkuð þröngur stakkur og er þær að finna í XXXIV. og XXXV. kafla laga nr. 88/2008 um meðferð sakamála og XXVIII. og XXIX. kafla laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála.

Upplýsingar um sögu Hæstaréttar, starfsemi, starfsfólk og dómhúsið má finna á heimasíðu réttarins. Þá hefur eins og áður segir verið gefinn út litprentaður bæklingur þar sem stiklað er á stóru í sögu réttarins, starfsemi hans reifuð og húsakostur kynntur.